

N:o 1.

Ank. till Riksd. kansli den 2 maj 1889, kl. 1 e. m.

Sammansatta banko- och lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ny lag angående enskilda bankers sedelutgifningsrätt och till ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 mars 1830.

I en inom Andra Kammaren afgifven motion, n:o 144, har herr *M. Dahn* föreslagit, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att förslag till ny banklag, i syfte att de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt upphör och riksbanken ensam öfvertager hela sedelutgifningen, snarast möjligt varder för Riksdagen framlagdt och i sammanhang dermed äfven förslag till sådan ändring i lagen för Rikets Ständers bank den 1 mars 1830, som på grund af den nya banklagen kan vara erforderlig.

Till stöd för detta förslag anför motionären följande:

»Sistlidne riksdag väcktes af undertecknad och herr *Lasse Jönsson* i Sandby motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om framläggande af förslag till ny banklag, i syfte att de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt måtte upphöra, och riksbanken ensam öfvertaga hela sedelutgifningen inom riket. Bankofullmäktige, hvilkas utlåtande i ärendet infordrades, yttrade bland annat: »Att rätten till utgifvande af bank-

sedlar bör ifrån de enskilda bankerna öfvergå till riksbanken ensam, hafva fullmäktige redan förut framhållit som önskvärdt. I afseende härå torde det göra till fyllest att hänvisa till de utlåtanden, som af fullmäktige afgifvits dels öfver bankkomiténs af 1882—1883 yttrande och förslag, dels ock öfver herr S. Johnsons m. fl. vid 1885 års riksdag väckta motion i ämnet. Fullmäktige vidhålla fortfarande sin sålunda uttalade åsigt derom, att från synpunkten af riksbankens förmåga eller styrka att ensam öfvertaga sedelutgifningen intet hinder synes möta för att snart erhålla en slutlig lösning i det syfte, motionärerna angifvit, af den sedan länge på dagordningen stående s. k. bankfrågan, samt att den allmänna rörelsen icke bör befaras deraf komma att lida någon rubbning i sin jemna fortgång, om reformen genomföres varsamt och med iakttagande af hvad i öfrigt kan finnas lämpligt. Dessutom tillåta sig fullmäktige erinra att, sedan frågan sist behandlades, genom den år 1887 vidtagna ändringen af §§ 5 och 6 i bankoreglementet, riksbankens sedelutgifningsrätt blifvit i ej ringa mån utvidgad.» Och bankoutskottet säger, efter att hafva framhållit, huru som Kongl. Maj:t genom proposition den 14 februari 1887 till Riksdagen öfverlemnats nya lagförslag i samma ämne och huru som dessa förslag i följd af Riksdagens upplösning ej kommo under pröfning: »Behovvet af ifrågavarande lagstiftning kvarstår emellertid; och, ehuru frågan derom kan sägas hafva i viss mån inträdt i ett förändradt läge derigenom att, på sätt Kongl. Maj:ts dåvarande rådgifvare ansett sig böra tillstyrka, förlängd oktroj meddelats åtskilliga enskilda banker, synes man kunna med fullt fog antaga, att Kongl. Maj:t fortfarande egnar den viktiga frågan erforderlig uppmärksamhet och icke lärer underlåta att så snart som möjligt framställa densamma till Riksdagens pröfning. Vid sådant förhållande kan utskottet, som *i allo delar motionärernas åsigt om önskvärdheten af en fullständig, ny banklagstiftning*, icke inse, att aflåtandet af en skrifvelse i ämnet skulle gifva detsamma någon ny belysning eller under för handen varande förhållanden föra frågan framåt mot sin väntade lösning.» Emellertid har något förslag till ny banklag ej heller i år hörts utaf, oaktadt en kongl. proposition i ämnet, såsom ofvan nämnts, förelåg vid januari-riksdagen 1887 och då ej hann behandlas.

Med 1893 års slut utgå oktrojerna för de enskilda bankerna, och önskligt vore därför, att förslag till ny banklag framlades för Riksdagen så snart som möjligt, på det att, i fall nämnda förslag icke i alla dess delar kan af Riksdagen antagas, det må gifvas rådrom för sådana ändringar och modifikationer, som kunna medföra den så länge på dag-

ordningen stående bankfrågans slutliga lösning. Anmärkas må äfven, att bankbolag, som önskar förlängning af sin oktroj, skall inlemna sin ansökan derom aderton månader före den gamla oktrojens slut, hvilket ju manar till bankfrågans snara behandling.»

I likhet med motionären finner utskottet banklagstiftningens snara ordnande vara i hög grad önskvärdt och af förhållandena påkalladt. Riksdagen har också, efter det förevarande motion afgifvits, erhållit meddelande derom, att denna angelägenhet fortfarande är föremål för Kongl. Maj:ts uppmärksamhet, och att ett fullständigt förslag till lagstiftning i ämnet inom kort är att förvänta. Bland bilagorna till Kongl. Maj:ts den 15 sistlidne mars till Riksdagen aflåtna proposition, n:o 28 med förslag till lag angående enskild sedelutgifvande banks, bankaktiebolags och sparbanks konkurs samt till lag med vissa bestämmelser angående enskilda sedelutgifvande banker, återfinnes nemligen ett den 21 december 1888 af statsrådet och chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet afgifvet yttrande, hvaruti anföres, bland annat,

att man under den tid, frågan om banklagstiftningens ordnande stått på dagordningen, mer och mer syntes hafva enats derom, att såsom mål för lagstiftningen i detta ämne borde uppställas sedelutgifningsrättens indragning från de enskilda bankerna och öfverlemnande till en enda, med nödiga betingelser härför utrustad centralbank;

att föredragande departementschefen i det väsentliga anslöte sig till de åsikter, som uttalats af den år 1881 af Kongl. Maj:t tillsatta bankkomité i dess underdåniga betänkande den 14 december 1883;

att departementschefen vore ense med komitén derom, att de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt borde öfverflyttas på riksbanken, men att en sådan öfverflyttning icke borde ega rum, utan att i riksbankens organisation ändringar vidtoges, hvarigenom tillräckliga garantier vunnes för den måttfulla, bankmessiga och af politiska inflytelser oberörda förvaltning, som borde utmärka ett bankinstitut med den grannliga uppgiften att besörja landets hela sedelutgifning; samt

att då bland de lagförslag, hvilka skulle för ändamålet erfordras och, enligt föredragandens uppfattning, borde i ett sammanhang komma under Riksdagens pröfning, äfven komme att ingå förslag, åsyftande ändringar i grundlag, hvilka skulle tidigast kunna erhålla sin slutbehandling vid 1891 års riksdag, gången af ärendet syntes böra blifva

den, att proposition om de erforderliga grundlagsändringarna af Kongl. Maj:t aflätes till 1890 års Riksdag, och att, om denna proposition då blefve antagen att hvila, frågan i dess öfriga delar bragtes under Riksdagens behandling vid 1891 års riksmöte.

Ehuru föredragande departementschefen uti sitt ifrågavarande yttrande uttryckligen förklarar, att han icke dermed hade för afsigt att begära Kongl. Maj:ts godkännande af vare sig vissa grunder för bankfrågans lösning eller någon viss plan för dess handläggning, utan endast att vinna Kongl. Maj:ts tillåtelse till vissa förberedande åtgärder för ärendets behandling, torde dock giltiga skäl förefinnas för det antagande, att ärendets gång kommer att blifva sådan, som i anförda yttrande framstälts.

Då således den ledamot af statsrådet, till hvilkens föredragning frågan hör, tydligt uttalat sin afsigt att snarast möjligt framlägga förslag till fullständig banklagstiftning i syfte att öfverflytta de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt på riksbanken, vid hvilket förhållande en skrifvelse af sådant innehåll, som den af herr Dahn i förevarande motion föreslagna, icke lär kunna anses behöflig eller lämplig, och då motionen derutöfver icke innefattar något förslag, som kunde gifva utskottet anledning att inlåta sig på frågan om den närmare beskaffenheten af den nya banklagstiftningen, anser sig utskottet böra hemställa,

att herr Dahns ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 maj 1889.

På det sammansatta utskottets vägnar:

CARL H. NORDENFELT.

Reservation:

af herr *Dahn*: Då statsrådet och chefen för finansdepartementet i sitt den kongl. propositionen (n:o 28) angående bankaktiebolags, enskilda bankers och sparbankers konkurs m. m. bilagda anförande välvilligt tillkännagifvit, att han ämnar framlägga förslag till banklag i min motions

syfte, kommer jag till samma slutresultat som sammansatta utskottet, eller att någon skrifvelse i ärendet ej bör till Kongl. Maj:t från Riksdagen aflåtas. Hvad som föranledt denna min reservation och som förefaller mig särdeles anmärkningsvärdt är, att herr statsrådet (se det ofvannämnda anförandet) säger sig ämna föreslå grundlagsändringar med afseende på den tilltänkta banklagen, innan nämnde lag blifvit för Riksdagen framlagd. Det skulle ju kunna hända att Riksdagens åsigt och beslut i bankfrågan kräfva *flera* eller *andra* grundlagsändringar än herr statsrådet tänkt sig. Mig synes därför, att till Riksdagens pröfning förslag till banklag först och så fort ske kan bör framläggas. Och derest statsmagterna blifva öfverens om banklagen, torde deraf nödvändig vorden grundlagsändring ej möta något hinder utan följa som ett korollarium.

Då jag för min del ej kan gilla det af herr statsrådet föreslagna sättet att gå till väga vid behandlingen af dessa ärenden, har jag ansett mig ega rätt att på detta sätt deremot göra min anmärkning.